

Kansalliskirjaston ja kirjastosektorien neuvostojen puheenjohtajien ja sihteerien kokous

Aika: 23.3.2010, klo 12.00-16.00
Paikka: Kansalliskirjasto, Yliopistonkatu 1, Ylikirjastonhoitajan huone

Läsnä:	Kai Ekholm	Kansalliskirjasto, puheenjohtaja
	Dorrit Gustafsson	Kansalliskirjasto
	Kristiina Hormia-Poutanen	Kansalliskirjasto
	Tuula Haavisto	Yleisten kirjastojen neuvosto
	Arja-Riitta Haarala	Suomen yliopistokirjastojen neuvosto
	Soile Harjola	Suomen yliopistokirjastojen neuvosto
	Outi Hietanen	Erikoiskirjastojen neuvosto
	Ulla-Riitta Lahtinen	AMKIT-konsortio
	Erkki Lounasvuori	Yleisten kirjastojen neuvosto
	Sinikka Luokkanen	AMKIT-konsortio
	Janne Ranta	Erikoiskirjastojen neuvosto
	Päivi Jokitalo	Kansalliskirjasto, sihteeri
	Ari Rouvari	Kansalliskirjasto, asiantuntija

1. Kokouksen avaus

Kai Ekholm avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Koska mukana oli uusia osallistujia, käytiin lyhyt esittäytymiskierros. Janne Ranta kertoi, että Erikoiskirjastojen neuvoston puheenjohtaja vaihtuu tänä vuonna. Sinikka Luokkanen puolestaan oli kokousta edeltävänä päivänä valittu AMKIT-konsortion puheenjohtajaksi. Tuula Haavisto aloitti Yleisten kirjastojen neuvoston puheenjohtajana vuoden 2010 alussa.

2. Esityslistan hyväksyminen

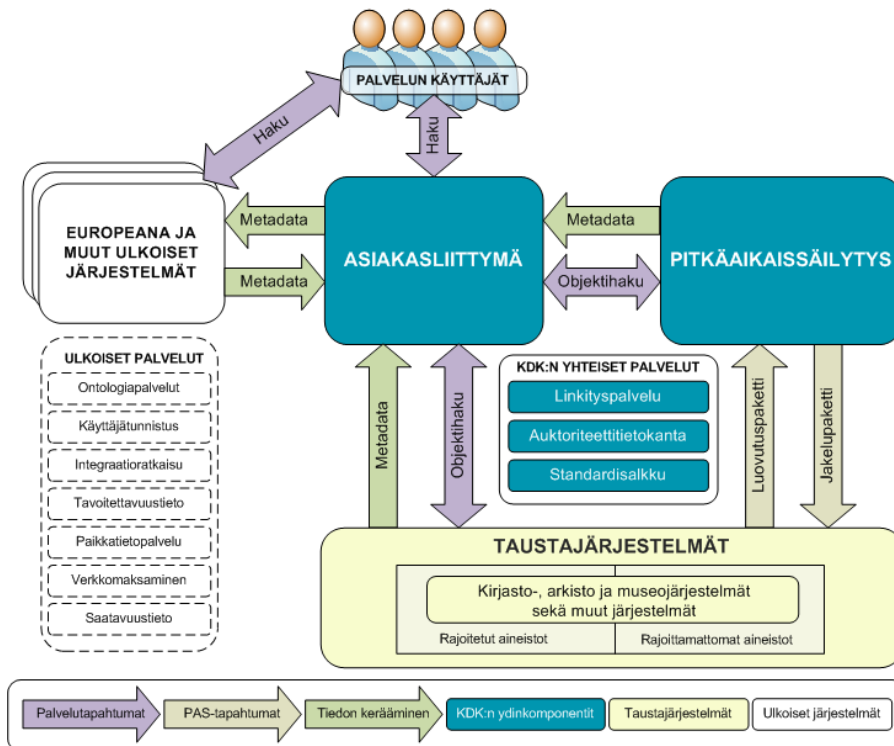
Esityslistan aiheiden käsittelyjärjestystä muutettiin niin, että esityslistan kohdat 4 ja 5 siirrettiin kokouksen loppuun ja KDK:ta koskevat asiat (tiedotus ja asiak kohta 6) yhdistettiin.

3. Tiedotusasiat

a. KDK

- Kristiina Hormia-Poutanen kertoi, että asiakasliittymäohjelmiston hankintaneuvottelut käydään 3.3.-18.3.2010. Neuvotteluja käydään kolmen ehdokkaan kanssa. Päätösesitys esitellään seurantaryhmän kokouksessa 22.6.2010. Pilotointi käynnistyyneen elosyyskuussa.

- KDK-kokonaisarkkitehtuuriraportti on valmistunut ja luettavissa osoitteessa <http://www.kdk2011.fi/fi/kokonaisarkkitehtuuri> . Raportti auttaa kirjastoja, arkistoja ja museoita seuraavan sukupolven taustajärjestelmien valintoihin liittyvissä ratkaisuissa.
- KDK-PAS hankkeen 1. vaihe, josta Kansallisarkisto on ollut vastuussa, päättyy toukuuun lopussa. Oletettavasti PAS-hankkeen totesvaihe alkaa 2016.
- Pekka Heikkinen työskentelee osa-aikaisena asiantuntijana KDK-hankkeen tekijänoikeuskysymysten parissa opetusministeriössä
- Ari Rouvari esitteli lyhyesti KDK:n kokonaisarkkitehtuuria
- käsiteltiin esityslistan kohta **6: Kirjastojen valmistautuminen KDK-asiakasliittymän edellyttämiin ratkaisuihin**. Kristiina Hormia-Poutanen esitteli KDK:n arkkitehtuurikuvaa sekä KDK-asiakasliittymän ja -taustajärjestelmien integrointiin liittyviä kysymyksiä. Keskeisiä kokonaisuuksia asiakasliittymän käyttöönotossa on:
 1. Metadatan haravointi asiakasliittymään. On tärkeä varmistaa, että järjestelmän toimittajat rakentavat haravointirajapinnan, jonka avulla aineistot saadaan asiakasliittymän yhteiseen hakuun? Kirjastojen on hyvä keskustella omien järjestelmätoimittajiensa kanssa haravointirajapinnan tärkeydestä. Tarvittavat määrittelyt ovat kokonaisarkkitehtuuriraportissa.
 2. Taustajärjestelmien palvelujen integrointi (aineistojen varaus omien lainojen katselu jne.). Järjestelmätoimittajien yhteistyöhalukkuus varmistaa myös näiden toiminnallisuuden ja palvelujen kehittämisen.
 3. Kansallisten ratkaisujen integrointi asiakasliittymään.

Kuva. KDK-arkkitehtuuri

b. Kyselyt ja vaikuttavuuden arviointi

- käyttäjäkyselyn tilannekatsaus:
 - kysely avattu 1.3., vastausaika päättyy 11.4.
 - vastauksia tullut 16.3 mennessä: (vuoden 2008 vastausten lukumäärä)
 - amk-kirjastot: 5918 (11 618)
 - erikoiskirjastot: 829 (1248)
 - yleiset kirjastot: 6371 (4822)
 - yliopistokirjastot: 2340 (4070)
 - Sinikka Luokkanen totesi keskustelussa, että on selvitettävä tarpeeksi ajoissa, miten jatkossa edetään käyttäjäkyselyn suhteen ja keskusteltava siitä yhdessä kirjastoverkon kanssa. Päivi Jokitalo kertoi, että ennen kesää on tarkoitus käydä palautekeskusteluja sektoreiden kanssa ja syksyllä aiheesta järjestetään Vaikuttavuuden arviointiryhmän kanssa workshopeja.
- Vaikuttavuuden arviointiryhmä uudessa kokoonpanossa on käynnistänyt työnsä:
 - Puheenjohtajana jatkaa Jarmo Saarti, Kuopion yliopisto
 - Ammattikorkeakoulut
 - Pirkko Pietiläinen, Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjasto
 - Eija Suikkanen, Turun ammattikorkeakoulun kirjasto
 - Erikoiskirjastot
 - Vappu Lappalainen, Tilastokeskus
 - Eila Vainikka, Kuntaliitto
 - Yleiset kirjastot
 - Ritva Nurminoru, Lapin maakuntakirjasto
 - Päivi Rasinkangas, Oulun kaupunginkirjasto - maakuntakirjasto
 - Yliopistokirjastot
 - Eeva-Liisa Lehtonen, Aalto-yliopiston kirjasto
 - Eila Tapio, Oulun yliopiston kirjasto
 - Kansalliskirjasto
 - Kristiina Hormia-Poutanen, varalla Päivi Jokitalo
 - Markku Laitinen (sihteeri)

c. Yhteistyön infrastruktuuri – ryhmä aloittaa toimintansa lähiaikoina, kaikki sektorit ovat edustettuina.

- Päivi Jokitalo kertoi lyhyesti yhteistyön ja vuorovaikutuksen infrastruktuuri – suunnitelmista (LIITE 4). Koolle kutsuttava ryhmä kokoontuu huhtikuussa ja tapaamisen muistio lähetetään tiedoksi kirjastojen johtajille.

d. Kristiina Hormia-Poutanen EDL Foundation Boardin ja executive committeeen jäseneksi LIBERin edustajana 1.4.2020 lähtien

e. Tilaisuuksia keväällä 2010:

- a. FinELib-päivä 1.6.2010
- b. ELAG 2010, Helsinki. 9.-11.6.2010
- c. IGeLU 2010 Ghent, Belgia. 30.8-1.9.2010

4. Kirjastosektoreiden yhteinen tulevaisuusseminaari (esityslistan kohta 7)

Esitys: Keskustellaan Varastokirjaston johtokunnassa esiin tulleesta toiveesta kirjastosektoreiden yhteisestä tulevaisuusseminaarista.

Keskustelussa todettiin, että käynnissä on useita kaikkien kirjastosektoreiden yhteisiä hankkeita ja monia strategioita päivitetään. Myös Kansalliskirjaston kansainvälisellä arvioinnilla tulee olemaan vaikutuksia lähitulevaisuuteen. Sinikka Luokkanen esitti pohdittavaksi, miten tulevan hallitusohjelman linjaukset parhaiten hyödynnettäisiin seminaariin ajoituksessa. Sovittiin, että Tuula Haavisto ja Kristiina Hormia-Poutanen hoitavat seminaarin suunnittelua. Ajankohdaksi sovittiin alustavasti kevät 2011, mutta myös tulevaisuusseminaarien sarjasta keskusteltiin.

5. **Musiikkiaineiston varastointi** (esityslistan kohta 8)

Esitys: Keskustellaan Varastokirjaston johtokunnassa esiin tulleesta kysymyksestä musiikkiaineiston varastoinnista.

Kokouksen osallistujat pitivät asiaa tärkeänä ja totesivat kysymyksen olevan kansallinen. Varastokirjaston tehtävä kantaa myös esim. vinyylilevyjen varastoinnin, mutta henkilöresurssien vuoksi luettelointia ei ehditä tehdä, eikä tilaakaan ole. Musiikkiaineisto myös luetteloidaan minitiedoilla, mikä ei käyttöä ajatellen ole riittävää. Asia on ollut esillä Varastokirjaston tulosneuvottelussa ministeriössä, mutta rahoitusta ei ole saatu. Dorrit Gustafsson vie Varastokirjaston johtokuntaan terveiset, ettei asiaa saa unohtaa.

6. **Kirjastoverkon yhteisten palvelujen keskitetyn rahoituksen lähtökohtia ja periaatteita (LIITE 5)**(esityslistan kohta 5)

Esitys: Dorrit Gustafsson esittelee.

Dorrit Gustafssonin esityksen yhteydessä keskusteltiin vilkkaasti kirjastojen yhteisten palveluiden rahoituksesta. Arja-Riitta Haarala otti esille hankkeiden rahoituksen: sektoreilla on tarve tietää jo etukäteen sellaisista hankkeista, joilla on rahoitusvaikutuksia myös kirjastosektoreille. Hän myös esitti, että ongelmakohta on juuri päätöksenteon muuttumisessa todellisuudeksi. Sinikka Luokkanen totesi, että sektoreiden olisi hyvä olla mukana myös uusien hankkeiden budjettisuunnittelussa.

Konkreettinen ehdotus oli, että kaikki päätöksiä tekevät elimet julkaisevat pöytäkirjat liitteineen verkossa. Kirjastoverkkopalvelut lupasi selvittää, miten kokousasiakirjojen liitteet saadaan kaikille tiedoksi. Kokouksen sihteeri ilmoittaa tästä kaikille sektoreille.

Sovittiin myös, että kokouksen osallistujat saavat kokouspöytäkirjan liitteenä talousraportin, joka on käsitelty Kansalliskirjaston johtokunnassa (LIITE 6).

7. **Kirjastoverkkopalveluiden raportti 2009 (LIITE 1), talousraportti 2009 (LIITE 2) ja toimintasuunnitelma 2010 (LIITE 3) + (LIITE 7)** (esityslistan kohta 4)

Esitys: Kristiina Hormia-Poutanen esittelee vuoden 2009 raportit (LIITTEET 1 ja 2) sekä toimintasuunnitelman vuodelle 2010 (LIITE 3) + (LIITE 7) .

Kristiina Hormia-Poutanen esitteli ensin kirjastojen yhteisten palveluiden kokonaisuutta vuoden 2009 toiminnan pääkohtia. Suuret hankkeet kansallinen yhteisluettelo ja KDK liittyvät toisiinsa. Nina Hyvösen ja Petri Tonterin tekemä selvitys yhteisluettelosta on julkaistu tammikuun lopussa. Julkaisuarkistojen kaksivuotinen infrastruktuurihanke päättyy tänä vuonna. Hanke kytkeytyy kansalliseen tutkimuksen tietojärjestelmien kehittämishankkeeseen.

seen. Keskustelussa ilmeni, ettei kirjastoilla ole riittävästi tietoa JURE-hankkeesta. Kirjastoille tiedotetaan hankkeesta lisää vielä kevään aikana.

Marc-formaatin muutoksessa tuetaan yleisiä kirjastoja. Luetteloinnin tehokkuus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kirjastossa on hyvä – primaariluetteloinnin osuus on yliopistoissa 20% ja ammattikorkeakouluissa 37%. Tuula Haavisto totesi, että maakuntakirjastojen keskusteluissa on vahvistunut ajatus yhteisestä luetteloinnista ja sisällönkuvailuista tietuin ehdoin.

Kirjastojen yhteisten palveluiden rahoitustaseen nosto ja tietokantojen kansalaiskäyttö ovat yhteydessä rakenteellisen kehittämisen raportin suosituksiin. Talousraportin muodosta ja sisällöstä keskusteltiin. Osallistujien mukaan vuoden 2010 budjettiluonnoksen muoto helpottaa kokonaisvolyymien hahmottamista, kun kululuokat on eritelty.

Dorrit Gustafsson totesi budjetin sisältävän arvonlisäverot, olennaista lisäystä luvuissa ei muuten ole. Korjattavaan pöytäkirjan liitteeseen pyydettiin kommentiksi maininta alveista, samoin viittaus tilakustannuksiin taulukoiden lopussa on korjattava. Tietokantojen kansalaiskäytön kustannusten jaosta keskusteltiin ja tässä yhteydessä toivottiin, että hankkeista ja niiden rahoituksesta tiedotetaan kirjastoille ajoissa. Dorrit Gustafsson totesi, että kysymys on käsitelty Kansalliskirjaston johtokunnassa.

Tuula Haavisto otti esille kysymyksen yleisten kirjastojen rahoitusosuuksista Arton ja Lindan tuotannossa sekä tilakustannuksissa. Kristiina Hormia-Poutanen totesi, että kohdenuksiin johtuvat siitä, että tietokantojen käyttö on alkuaan määritelty tietyn hintaiseksi toimialan laajennuksen yhteydessä ja tasosta on neuvoteltu opetusministeriön kanssa.

Arja-Riitta Haarala halusi tietää, siirtyykö määrärahoja seuraaville vuosille, ja mistä siirtyvät rahat ilmenevät. Osallistujat toivoivat määrärahojen siirtymisestä Kansalliskirjaston kokonaisbudjettiin mainintaa kirjastoverkkopalveluiden budjettiin / sektoreille esiteltävään talousraporttiin. Dorrit Gustafsson selvensi, että ministeriöstä saadut sektorimäärärahat budjetoidaan täysimääräisesti budjettivuonna, ja Kai Ekholm totesi, että budjettiin kirjoitetaan jatkossa johdanto, ja poikkeuksiin sanallinen selvitys. Tuula Haavisto huomatti, että kysymyksessä on Kansalliskirjaston luottamuspääoma. Budjetin läpinäkyvyys on oleellista. Dorrit Gustafsson lupasi, että johtokunnassa käsitelty talousraportti toimitetaan pöytäkirjan liitteenä (LIITE 6) osallistujille.

Raportin muotoa Sinikka Luokkanen piti onnistuneena ja toivoi samanlaisen raportoinnin jatkuvan. Kun sektoreilla ymmärretään, mitä luvut sisältävät ja kattavat, se parhaimmillaan kasvattaa luottamusta.

Hankkeiden osalta Kristiina Hormia-Poutanen totesi, ettei KDK vielä ole Kansalliskirjaston 'omaisuutta', mutta vuoden 2011 toimintasuunnittelun yhteydessä katsotaan, millä toiminoilla on budjettivaikutuksia ensi vuonna myös muille tahoille kuin Kansalliskirjastoille. Raportoinnin informatiivisuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään

Lopuksi Kristiina Hormia-Poutanen esitteli kolmivuotiskauden 2010-2012 toimintasuunnitelman. Palveluiden ohjausjärjestelmiä kehitetään yhdessä kirjastoverkon kanssa. Tätä kehittämistä koordinoi Annu Jauhiainen ja keskustelut kirjastojen kanssa aloitetaan syksyllä. Hyvin toimivat järjestelmät kuten FinELib säilytetään uudistuksessa. Kirjastojärjestelmän toiminnallisuuden kuvauksessa kuvataan, mitä tekee asiakasliittymä, mitä yhteisluettelo. KITTin osalta pohditaan, mitä on uuden sukupolven kirjastotilasto ja edistetään yhteistyötä yleisten kirjastojen kanssa. Kirjastoverkkopalveluiden nimenmuutoksesta keskustellaan parhaillaan.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Esitys: Seuraava kokous sovittiin pidettäväksi syyskuun alkupuolella, mutta tarkempi aika sovitaan myöhemmin.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.